Knihovny jako moderní centra vzdělanosti: IROP jim otevírá nové možnosti

3.6.2026 - | IROP-Evropský fond pro regionální rozvoj

Knihovny dnes už dávno nejsou jen místem pro půjčování knih. Proměňují se v moderní a otevřená komunitní centra, která nabízejí prostor pro vzdělávání, setkávání, kulturní akce i práci s informacemi v digitálním prostředí. Hrají tak důležitou roli v rozvoji čtenářské gramotnosti, celoživotního učení i komunitního života ve městech a obcích. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky proto prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v období 2021–2027 cíleně podporuje jejich rozvoj a modernizaci, aby knihovny mohly lépe reagovat na potřeby současné společnosti a zůstaly dostupné všem generacím.

„Knihovny mají v našich městech a obcích nezastupitelné místo. Dnes už zdaleka nejde jen o knihy, ale o setkávání lidí, sdílení informací a podporu celoživotního vzdělávání. IROP proto pomáhá knihovnám stát se moderními a přívětivými místy pro všechny generace, pro celou komunitu," říká Rostislav Mazal, ředitel Řídicího orgánu IROP.

Podpora z IROP 2021-2027 je zaměřena na několik typů knihoven. Konkrétně jde o knihovny vykonávající regionální funkce, základní knihovny provozované obcemi nad 10 000 obyvatel, knihovny se specializovaným knihovním fondem a také Národní knihovnu ČR. Cílem je posílit jejich roli jako moderních institucí, které reagují na potřeby současné společnosti, ať už jde o digitalizaci služeb, bezbariérovost, nebo vytváření příjemného prostředí pro návštěvníky všech generací. IROP v aktuálním období podpořil celkem 109 projektů zaměřených na rozvoj a modernizaci knihoven za 1,74 mld. korun z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).

Moderní dospělé oddělení Městské knihovny v Lipníku nad Bečvou

Městská knihovna v Lipníku nad Bečvou nyní nabízí nové, prosvětlené prostory dospělého oddělení, které lákají k pohodlnému posezení s knihou či dobrou kávou. Tato modernizace byla realizovaná díky podpoře z evropských fondů ve výši 4,7 mil. korun z EFRR. *„Prostory studovny budeme nadále využívat nejen jako studovnu a čítárnu, ale také jako menší přednáškový sál sloužící zejména pro naše vzdělávací akce, besedy, porady a plánovanou Univerzitu třetího věku,"* uvedla ředitelka knihovny Pavlína Papežová.

Nová studovna je nyní prostornější a variabilní. Díky rekonstrukci se knihovna stala příjemným místem pro studium, což se projevilo i nárůstem návštěvníků z řad studentů. *„V neposlední řadě jsou nové prostory komfortnějším pracovištěm pro naše knihovnice. Efektivně jsou vyřešeny také úložné prostory, které před rekonstrukcí zcela chyběly,"* doplnila Pavlína Papežová.

Do budoucna má knihovna řadu dalších plánů. *„V dubnu letošního roku jsme zahájili rekonstrukci multifunkčního sálu Domeček a následovat by měla oprava příručního skladu v knihovně,"* prozradila Pavlína Papežová. V nových prostorách se odehrává také řada společenských akcí. Jednou z nich je setkání čtenářského klubu, kam se mohou zájemci přihlásit. K příležitosti Dne dětí knihovna pořádá již tradiční Pohádkový Lipník a také Pasování prvňáčků na čtenáře, které se uskuteční 17. června 2026.

Modernizace pobočky Knihovny Petra Bezruče – Kylešovice, Opava

Vznik nové pobočky Knihovny Petra Bezruče podpořil IROP částkou 13, 5 mil. korun z EFRR. Hlavním důvodem nezbytné rekonstrukce byla nedostatečná kapacita knihovního fondu původní pobočky, nevyhovující technický stav objektu a prakticky chybějící zázemí pro personál. *„Nová pobočka přispěla k rozvoji komunitního života v dané oblasti města. Nabídla stávajícím čtenářům rozšíření knihovního fondu, a také přitáhla díky své nové image čtenáře nové. Bezprostřední blízkost mateřské školy a poskytovatele sociálních služeb vede ke zvýšení inkluze pro všechny cílové skupiny,“* sdělila vedoucí odboru rozvoje města Opavy a strategického plánování Martina Heisigová.

Knihovna Petra Bezruče je výjimečná svým přesahem do komunitního života a přímou interakcí s obyvateli. *„Pobočka pravidelně nabízí a rozvíjí své kulturně vzdělávací aktivity. Jedná se především o pravidelné workshopy pro ZŠ a MŠ, semináře zaměřené na osvojení IT technologií pro seniory, výstavy a besedy s místními umělci,“* doplnila Martina Heisigová.

Rekonstrukce s historickým odkazem v Knihovně Baťov v Otrokovicích

Revitalizace se dočkala také pobočka otrokovické knihovny v místní části Baťov. Projekt, který IROP podpořil částkou 9,8 mil. korun z EFRR, byl navržen s hlubokou úctou k lokální historii a respektem k zachování výrazu baťovských staveb. Důkazem toho je jak vnější vzhled budovy, kdy jsou na fasádě použity cihlové pásky odkazující na typický znak baťovské architektury, tak i nové vnitřní vybavení knihovny. *„Významným prvkem je pořízení nového atypického nábytku, který byl navržen přímo pro tento interiér a obsahuje i motiv příjmení Baťa. Historický odkaz se podařilo citlivě propojit s moderními trendy v podobě interaktivního infopanelu nebo třeba unikátního hologramu. Ten lze využít k oživení kterékoliv historické osobnosti, včetně členů rodiny Baťů,“* přiblížila starostka města Otrokovice Hana Večerková.

Knihovna nyní představuje unikátní spojení knihovnického centra a komunitního prostoru, který žije baťovským odkazem. Významným přínosem rekonstrukce je energická úspora. Díky zateplení obvodového pláště, střechy a atiky klesla spotřeba energie o více než 44 procent oproti původnímu stavu. Dalšími výhodami jsou kvalitnější vybavení a lepší dostupnost pro osoby se sníženou schopností pohybu. *„Návštěvníci si mohou v knihovně v klidu číst, trávit volný čas hraním her nebo si hry vypůjčit domů. Velmi nás těší i časté návštěvy žáků z místních škol, kteří prostory využívají k samostudiu i odpočinku. Lidé si pochvalují nejen estetickou proměnu interiéru a moderní prvky, ale i příjemnou atmosféru celého zařízení,“* dodala Hana Večerková.

V knihovně se pravidelně konají vzdělávací programy pro žáky, přednášky a besedy pro dospělé nebo tvůrčí dílny pro děti. V červnu zavítají do knihovny školáci z místní základní školy na pravidelnou akci konanou s cílem rozvíjet jejich pozitivní vztah ke čtení. Plánovaná je i návštěva klientů Domova pro seniory v Otrokovicích, kteří si sem přijdou užít společný čas u her, kvízů a zpívání. *„Díky novému modernímu vybavení knihovny a rekonstruovanému zázemí pro návštěvníky i personál můžeme tyto aktivity realizovat v mnohem komfortnějším a profesionálnějším prostředí než dříve,“* prozradila Hana Večerková.

Modernizace zmíněných knihoven je jasným důkazem, že evropské finance z IROP 2021– 2027 nemění pouze fyzickou podobu budov, ale pomáhají vytvářet inspirativní prostředí, kde se setkávají generace a rozvíjí se moderní vzdělávání.

https://irop.gov.cz/cs/ostatni/web/novinky/knihovny-moderni-centra-vzdelanosti-nove-moznosti?feed=Novinky